

Plant for vildt

Æblerose

Æblerose (*Rosa rubiginosa*)

Højde	2,5 meter
Form	Busk
Blomstringstid	Maj - juni
Frugttype	Hyben
Modningstid	Oktober - november
Lys	Sol til let skygge
Jord	Middelgod til leret
Fugt	Tørt til middel
Vind	Tålsom
Vår frost	Medium tålsom
Saltsprøjt	Tålsom

Udbredelse

Det er uvist, om æblerose oprindeligt er vildtvoksende i Norden. Arten stammer fra Mellemeuropa hvor den er vidt udbredt. Her hjemme har æblerose været dyrket og dermed forvildet siden middelalderen, hvor den formodes at være ført hertil af munke, som vildsatte den som medicinplante. I Danmark virker udbredelsen idag spredt og tilfældig, og man finder arten naturligt eller forvildet over hele

landet. I mange egne er æblerosen dog fåtallig eller sjælden. Hovedudbredelsen omfatter et bælte fra Hanherred over Salling og Himmerland, Mariager Fjord og til Djursland og Mols.

Beskrivelse

Æblerose, som også kendes under det ældre navn »vinrose«, bliver typisk en 2-3 meter høj, bred og tæt kuppelformet busk. Hvor arten trives godt, kan den dog danne store tætte og uigennemtrængelige krat. Æblerosen er en af de letgenkendelige vilde rosearter. Artens blomster varierer fra stærkt rosa til rent pink.

Hybene, der er relativt små (1-1½ cm lange) og aflangt oliven- til ægformede, opnår henover efteråret en karakteristisk orangerød glød. Ligesom hunderosens hyben kan de sidde til langt ud på vinteren.

Bægerbladene forbliver oftest som en udstående krans på hybenet. Blomster- og hybenstilken er tæt besat med tydelige fedtede kirtelhår. Bladene er uligefinnede, med 5-7 karakteristiske små ovale småblade, som på undersiden ligeledes er tæt besat med kirtelhår. Det er kirtelhårene som afgiver den kraftige rosenduft ved berøring og ikke blomsterne som mange

tror. Æblerosen er usædvanligt kraftigt tornet og har både store segl- og/eller hanesporeformede torne i kombination med mange mindre små spidse og børsteagtige torne.

Voksested

Æblerosen foretrækker varme, lysåbne, sydvendte bakkeskråninger, åse, tunneldale og strandskrænter, men findes også i grønklit og på stenede strandoverdrev samt ruderater. Arten er lyskrævende og tåler ikke skygge godt. Den er ikke så kalktilknyttet som hunderosen, men kræver en del næring. Den trives dog på de fleste jorde, men ikke på meget sure eller våde jorde. Æblerose betragtes som hårdfør, er vindstærk, tåler bid og salt og kan vokse nær kyster. Arten er dog kendt for at kunne fryse tilbage i hårde vintre.

Anvendelse i landskabsplantninger

Æblerose giver god dækning og kan anvendes som kantplante i læplantninger, skovbryn og vildtplantninger. Den tåler bid og beskæring og kan anvendes som hæk. Blomsterne besøges af mange forskellige slags insekter, og de modne hyben udgør en vigtig fødekilde for mange fugle i den sene vinter. Æblerose er desuden en af de mest plantede vildroser i parker og haver.

Anden anvendelse

Hyben fra vores hjemmehørende rosearter har generelt et højt C-vitamindhold. De anvendes i medicinalindustrien, bl.a. i produktionen af gigtpræparater, mens deres indhold af anti-

oxidanter udnyttes i naturmedicinpræparerater. Æblerosen er helt tilbage til middelalderen blevet betragtet som en vigtig medicinplante. Det er uvist i hvilket omfang arten udnyttes i dag.

Valg af plantemateriale

Skov- og Naturstyrelsen anbefaler, at der til landskabsplantninger bruges planter af en afstamning, der sikrer, at de er robuste og på langt sigt kan tilpasse sig eventuelle klimaændringer. Derfor foretrækkes genetisk brede, danske frøkilder.

På hjemmesiden www.plantevalg.dk kan der hentes oplysninger om valg af frøkilde.

Kilder

Anonym (1994). Træer og buske til skovbrynen, læhegn og vildtplantninger. Skov-info nr. 13. Tekst og redaktion: Skov- og Naturstyrelsen, Fællesudvalget for læplantning og Frøkildeudvalget.

Hansen, L. N. (2008). De vilde roser i det danske landskab – et forsøg på status over viden og mangel på samme. Dansk Dendrologisk Årsskrift, bind 26, s. 27-70.

Møller, P. F. og H. Staun (2001). Danmarks træer og buske. Politikens forlag.

Pedersen, A. (1966). Rosaceernes udbredelse i Danmark – I. Danmarks Topografisk-Botaniske Undersøgelser. Botanisk Tidskrift, Bind 61.

Fortegnelse over frøkilder, se www.frøkilder.dk